

Nurettin Albayrak'ın Ardından

Orhan Bilgin*

Geçtiğimiz Ekim ayında bölümümüz öğretim üyelerinden Nurettin Albayrak aramızdan ayrılarak ebediyete göçtü. Türk halkbilimi ve halk edebiyatı alanında önemli eserler ortaya koyan Albayrak'ın ölümü Türk halk edebiyatı alanında önemli bir boşluğa yol açtı. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* Türk Edebiyatı ilim heyetindeki çalışmalara dayanan dostluğumuz, 2010 yılında aynı vakfın çatısı altında kurulan İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde birlikte çalışmaya başlamamızla beraber daha da kuvvetlendi. Hemen her gün odasında kahve ikram eder, sohbet ederdik. Kendinden büyüklere karşı olan hürmeti ve vefası benim dikkatimi çeken en önemli özelliklerindendi. Burada Albayrak'ın hayat hikâyesinden ve Türk halkbilimine kazandırdığı çalışmalardan ve katkılardan bahsetmek istiyorum.

Nurettin Albayrak 1950 yılında Erzincan'ın Yoğurtlu Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Dokuz çocuklu Albayrak ailesinin altıncı çocuğu olarak doğmuştur. Babası Hüseyin Albayrak tarım ve hayvancılıkla uğraşmıştır. Annesinin adı ise Kavi'dir. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Erzincan'da tamamlayan Albayrak, 1972 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü, 1985 yılında ise Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi bölümünü bitirdi. Muradiye Hanım'la 1975 yılında evlenen Albayrak'ın üç oğlu olmuştur. 1976 yılında Yaşar Kürşat, 1979 yılında Muhammed Emin, 1990 yılında Hasan Hüseyin dünyaya gelmiştir. 2001 yılında Kürşat'ı bir kalp rahatsızlığından dolayı kaybetmiştir. Oğlu Muhammed

---

* İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Emin'den 2007 yılında Elif Zeynep, 2016 yılında ise Ali Yusuf isimlerinde torunları olmuştur.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan "Dinî Türk Halk Hikâyelerinde Geyik, Güvercin ve Deve Hikâyeleri" başlıklı tezle mezun oldu. Uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ve vakıf okullarında Türk dili ve edebiyatı dersleri veren Albayrak, 2002-2005 yılları arasında Kocaeli Üniversitesi'nde Türk Dili okutmanlığı yaptı. 2007-2008 yıllarında İstanbul Kültür Üniversitesi'nde Türk Halk Edebiyatı dersleri verdikten sonra 2010 yılında İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'nin eğitim ve öğretim faaliyetine başlamasıyla birlikte öğretim görevlisi ünvanıyla Türk Halk Edebiyatı ve Türk Dili dersleri verdi.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nin kuruluşundan itibaren Türk Dili ve Edebiyatı ilim heyeti içinde müellif-redaktör olarak görev alan Nurettin Albayrak, ansiklopedide elli altı maddenin yazarlığını üstlendi. Bunlar şu maddelerdir: Âşık, Cem, İbrahim Hilmi Çığıracan, Dadaloğlu, Darülfünûn Edebiyat Fakültesi Mecmuası, Dede Paşa, Ebû Müslim Destânı, Enûşirvân, Erzurumlu Emrah, Eyyûb, Ferâizcizâde Mehmed Şâkir, Ferhad ve Şirin, Gevherî, Hamam (Kültür ve Edebiyat), Hamzanâme, Hayvan (İslâm Kültüründe Hayvan / Edebiyat), Hece Vezni, Hiciv (Türk Edebiyatı / Halk Edebiyatı), Himmet Efendi, Hüseyin Kâzım Kadri, İbrâhim b. Edhem (Edebiyat), İncili Çavuş, İrfan Paşa, İsfendiyâr, İstanbul (Kültür ve Edebiyat / Halk Edebiyatında İstanbul), İzzet Ali Paşa, Karacaoğlan, Kayıkçı Kul Mustafa, Kesik Baş Destânı, Koşma, Köroğlu, Kul Himmet, Kul Mesud, Kul Nesîmî, Kuloğlu Mustafa, Kûsûrî, Mânî, Mizâh (Halk Edebiyatı), Nasreddin Hoca, Orta Oyunu, Osmanlılar (Halk Şiiri), Ozan, Pîr Sultan Abdal, Redif, Rubâî (Türk Edebiyatı), Ruhsatî, Semâî, Seyrânî, Sümmânî, Konyalı Şem'i, Tâhir ile Zühre, Terzi Baba, Türkü, Virânî.

Türk folklorü ve halk edebiyatı alanında elliye yakın makalesi bulunan Albayrak'ın yirmi beşi aşkın eseri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları öğretmenlik yaptığı yıllarda yazdığı Türk dili ve edebiyatıyla ilgili ders kitapları ve yardımcı ders kitapları olup Albayrak'ın diğer eserleri Türk halkbilimi ve halk edebiyatıyla ilgili kitaplardır.

Folklorumuz ve Erzincan (Erzincan, 1983) Nurettin Albayrak'ın kaleme aldığı ilk eser olup bu kitapta Erzincan folklorunun bütün unsurları konu konu ele alınmıştır. Bölgesel folklor çalışmalarının ilklerinden sayılan bu eser halkbilim çalışmaları için önemli bir modeldir.

Bir dönem Timaş'ın güzel bir projesi vardı. Klasik ve halk edebiyatımızın önemli isimlerinin şiirlerinden seçmeler şeklinde bir dizi yayımlanmıştı. Halk edebiyatımızın önemli mümessillerinden bir kısmını da Nurettin Albayrak üstlenmiştir. Bunlar: Gevherî (İstanbul, 1998) Karacaoğlan (İstanbul, 1999) Dada-loğulu (İstanbul, 1999) Erzurumlu Emrah (İstanbul, 2001) Ruhsatî (İstanbul 2001) Pir Sultan (İstanbul, 2001) Sümmânî (İstanbul, 2001) Âşık Ömer (İstanbul, 2006) Dertli (İstanbul, 2007).

Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü (İstanbul, 2004) 2010 yılında genişletilmiş bir şekilde yeniden basılmıştır.

Türkiye Türkçesinde Atasözleri (İstanbul, 2009) ESKADER 2009 yılı araştırma ödülüne layık görülmüştür. Türkiye Türkçesi'nde bulunan ondokuz bine yakın atasözü ve bunların izahından oluşan eserin giriş bölümünde atasözlerinin özellikleri geniş bir biçimde incelenmiş olup eserin sözlük bölümünde halk ağzında kullanılan kelimeler de anlamlandırılmıştır.

Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü (İstanbul, 2010): Daha önce *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü* olarak yayınlanan eserin genişletilmiş ikinci baskısı olan bu eserde binden fazla halk edebiyatı terimi ve kavramına yer verilmiş, her terim ve kavram için ansiklopedik anlam verilmiş, her maddenin sonuna bibliyografik bilgi eklenmiştir. Eser bu özelliği ile Türk halk edebiyatı alanında önemli bir boşluğu doldurmuştur.

Halk Edebiyatı / Kapsamı, Biçim ve Tür Özellikleri, Literatürü (İstanbul, 2012): Türk halk edebiyatında günümüzde de devam eden birçok tartışma ve meseleye yer verilen eserde bu meselelere yönelik çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Eseri ehemmiyetli kılan diğer bir özelliği ise eserde Türk halk edebiyatı alanında yapılan 3000'den fazla eser ve makalenin bibliyografyası verilmiş olmasıdır. Bu açıdan halk edebiyatı çalışmaları için mühim bir literatür kaynağıdır.

Gönül Çalab'ın Tahtı / Açıklamalı Yunus Emre Sözlüğü (İstanbul, 2014): Türkiye Yazarlar Birliği 2014 yılı Yazar, Fikir Adamı ve Sanatçıları Ödülleri'nde dil alanında ödül alan eserde, Yunus Emre'nin şiirlerinde yer alan bütün sözlük kelimeleri ele alınmış, kelimelerin köken bilgileri ve dünden bugüne bütün anlamları ve tasavvufi yönü başta olmak üzere kelimelerin bütün cihetleri irdelenmiştir.

Tanpınar'ın Türküsü / Tanpınar'dan Anadolu'nun Yazılmamış Romanlarına (İstanbul, 2016): Albayrak'ın son çalışması olan bu eserde, A. Hamdi Tanpınar'ın

eserlerinde Türk halk müziğiyle kurduğu ilişkinin izleri hem yazarın yaşam öyküsü üzerinden hem de edebî hayatından hareketle ele alınmıştır.

Nurettin Albayrak'ın en çok hayıflandığı meselelerden biri Türk halk edebiyatı alanında yeterince araştırmacı ve akademisyen yetişmemesiydi. Üniversitede verdiği dersler ve hazırlattığı lisans bitirme tezleriyle Türk halk edebiyatını öğrencilerine sevdirmiş ve bir çok öğrencisini bu alanda ilerlemeye teşvik etmiştir. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.